

**ZAVIČAJNE PRIČE – IZLOŽBA O OSJEČKOJ VJEŠTINI PREVOĐENJA
VIKTORA D. SONNENFELDA**

BROJ
BIBLIOGRAFSKE
JEDINICE

492

Marijana Špoljarić Kizivat
Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
mspoljaric@gskos.hr

Svake se godine, još od 2016. godine, u Mjesecu hrvatske knjige, u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek otvara velika tematska izložba iz ciklusa izložbi pod nazivom "Zavičajne priče", kako bi se promovirala zavičajna zbirka, skrenula pažnja i potaklo zanimanje za naše sugrađane o kojima često vrlo malo znamo, a koji su svojim radom zadužili sve nas i upisali Osijek na kulturnu kartu Hrvatske.

Tako je 18. listopada 2023. u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek, u sklopu ciklusa Zavičajne priče, otvorena izložba pod nazivom „Viktor Dragutin Sonnenfeld: osječka vještina prevođenja“. Izložba čiji su autori dr. sc. Marijana Špoljarić Kizivat, viša knjižničarka u GISKO-u, i prof. dr. sc. Josip Berdica, prof. na Pravnom fakultetu u Osijeku, priređena je u cilju upoznavanja sugrađana s uglednim osobama koje su nas svojim zavičajnim radom i djelovanjem u Osijeku zadužile, a o njima se veoma malo zna. Uz otvorenje dokumentarne građe, Josip Berdica održao je predavanje „Viktor D. Sonnenfeld (1902.-1969.)“ podsjetivši na život i djelo čovjeka kojeg su Osječani zaboravili. Budući da je Mjesec hrvatske knjige 2023. nazvan „Književnost bez granica“ posvećen književnim prevoditeljicama i prevoditeljima, GISKO ga je posvetio životu i radu Viktora Dragutina Sonnenfelda, hrvatskoga prevoditelja, novinara i filozofa, koji je cijeli radni vijek proveo u Osijeku, najprije radeći u *Hrvatskom listu*, gdje je i počeo sa svojim prevoditeljskim radom, uglavnom s popularnim i špijunskim romanima i nastavio prevođenjem temeljnih filozofijskih djela s njemačkog i engleskog jezika (I. Kanta, J. G. Fichtea, F. W. J. Schellinga, G. W. F. Hegela, A. Schopenhauera, F. Bacona), što je bilo ujedno i utvrđivanje hrvatske filozofijske terminologije. Filozofi, npr. Schopenhauer, Kant i Hegel po prvi su put prevedeni na hrvatski jezik zahvaljujući Viktoru Sonnenfeldu! Književni prijevodi objavljeni su najviše u Biblioteci Hrvatskog lista. U razdoblju od 1921. do 1941. godine objavljeno je dvadeset prijevoda, uglavnom s engleskog i njemačkog jezika.

Po završetku Drugoga svjetskog rata Sonnenfeld se zapošljava u *Glasi Slavonije*, gdje je, kao novinar-urednik kulturne rubrike, radio više od 20 godina, sve do odlaska u mirovinu 1969. Nekoliko mjeseci po odlasku u mirovinu umire.

Za svoj prevoditeljski rad Viktor Sonnenfeld dobio je Nagradu grada Osijeka 1961. za objavljene prijevode filozofskih djela Kanta, Hegela i Fichtea, kao prijevodâ od izuzetnog značaja. Na izložbi su prikazani biografski podaci, Sonnenfeldov značaj u prevodilaštvu filozofijske literature, kronotaksa njegovih važnijih filozofijskih prijevoda, kulturno djelovanje u području novinarstva, književnosti, kazališta i lovstva. U GISKO-u se čuva privatna knjižnica Viktora D. Sonnenfelda, čiji je dio građe obuhvaćen izložbenim postavom. Prema arhivskim materijalima, prvotno se mislilo da je legat knjižnici darovala bivša Sonnenfeldova supruga Jelena nakon njegove smrti, no naknadna su istraživanja utvrdila da je legat 1971. otkupljen sredstvima Fonda za unapređivanje kulturnih djelatnosti i Općinske skupštine Osijek. Legat broji 3.492 inventarizirane jedinice knjižne građe. Najviše je knjiga tiskanih u Njemačkoj i na njemačkome jeziku, s područja filozofije, gospodarstva, politike, književnosti i kulture. Najzastupljenije su knjige izdane u razdoblju od 1911. do 1950. godine, što je ujedno i najaktivnije vrijeme djelovanja Viktora D. Sonnenfelda, Na izložbi se mogao vidjeti izbor građe iz legata. Posebno je izdvojen Sonnenfeldov prijevod Schopenhauera u rukopisu *O načelu razloga* (izvornog naslova *O četverostrukom korijenu načela dovoljna razloga: filozofijska rasprava*), zatim zavičajna knjiga *Fuhrer durch Esseg und Umgebung: mit Plan der Stadt* (Vodič kroz Osijek i okolicu: s planom grada), džepno izdanje, na njemačkom jeziku, s planom i točnim orijentacijama svih administrativnih, kulturnih, obrazovnih i sakralnih objekata u Osijeku u to vrijeme, kao i predloženim mjestima zabave, prijevoza, ture obilaska grada, prijedlozima šetnji i izleta.

Posebne su vrijednosti posvete u knjigama, na marginama zabilježeni komentari i prijevodi. Svoju povezanost s njemačkom kulturom i inteligencijom toga vremena pokušao je primijeniti u Osijeku, kroz svakodnevni život (govor i bilješke u knjigama na njemačkom jeziku) i djelatnost (prevodilački rad, izdavaštvo, novinarstvo). Po prvi je put u Knjižnici predstavljena najstarija knjiga u legatu, a ujedno i u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek, *Oeconomia, oder Haussbuch zum Calendario Oeconomico & perpetuo gehoerig* M. Johannes Colerija iz 1627. godine tiskana u Wittenbergu s dodatkom J. Leunclaviusa *Traumbuch Apomasaris!* iz 1611. godine. *Oeconomiae*, odnosno „Kućna

knjiga“ izlazila je od 1591. (svezak 1) do 1606. (svezak 8). Pretisci u redakciji Paula Helwiga pojavili su se u 17. stoljeću čak četrnaest puta te je upravo jedan od tih pretisaka u Sonnenfeldovu legatu. Sadržajno knjiga obuhvaća upute za praktično vođenje kućanstva i upute o svakodnevnim temama poput ribolova, vrtlarstva, recepata za pečenje kruha i kuhanje, do luteranskih pravila ponašanja, medicine, obitelji, astrologije. Knjiga M. Johannes Colerija zbog svoje je velike kulturne i povijesne vrijednosti za Gradsku i sveučilišnu knjižnicu Osijek restaurirana u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu 2007. Iako se legat u GISKO-u nalazi više od 50 godina i bio je predstavljan javnosti u pojedinim segmentima, s knjižničarskog gledišta, nedostajala je završna filozofijska nota. Prošle je godine kao korisnik u knjižnicu došao profesor Josip Berdica i upravo je on upotpunio priču, istražujući arhivski materijal i filozofsko tumačenje.

Izložba je dostupna i u virtualnom obliku na mrežnim stranicama Knjižnice u ciklusu Zavičajne priče, putem poveznice: <https://www.gskos.unios.hr/index.php/zavicajne-price/>.

Slika 1. i 2. Marijana Šoljarić Kizivat, autorica izložba pod nazivom „Viktor Dragutin Sonnenfeld: osječka vještina prevođenja“